

נדריס פ

עניין: כביסה עדיפה מרחיצה

גור אריה דברים פ"ח

במנעלים, כדכתיב (שמות ג, ה) "של נעלך". נמצא, כי המנעלים אינם אלא להכרח האדם, שלא יקבל נזק ברגליו²⁶, ואינם לעצמם²⁷. וזהו שתקנו חכמים (נרכות ט:) כשלוש סודר שלו או טליתו לברך 'מלביש ערומים', כלשון לבישה. וכשהוא מסיים מסאני²⁸ 'שעשית לי כל צרכי', כלומר בשביל הכרח וצורך נבראו, לא בשביל עצמם כלל, שאין זה מלבוש לכבוד²⁹. לכך קאמר גבי מנעלים "ורגלך לא בצקה", כלומר מה שהמנעלים משמשות אל האדם — שלא יהיה ניזק — היה לך. והשתא הוי הכתוב כמשמעו³⁰; "שמלתך" — שהיו צריכים להיות לך שמלה לכסות בו³¹ — היה לך ארבעים שנה, ולא חסרת. ומה שהיה צריך לך למנעלים — שלא יהיו רגליך נפוחים — היה לך גם כן.

ו³² בדרך הולכי יחף. וקשה, דהא כתיב בפרשת כי תבא (להלן טז, ד) "ונעלך לא בלתה מעל רגלך", ואם כן לא היו הולכים יחפים (קושיא ט"א"ס). ואין זה קשיא, כי כך פירושו; "ורגלך לא בצקה", כי היה לך מנעלים ולא הלכת יחף, ולכך לא נפת רגלך כדרך הולכי יחף. והא דלא אמר 'ונעלך לא בלתה מרגליך' — שודאי אם היה להם מנעלים פשיטא שלא בצקה רגלך — להודיע שיש חלוק בין "שמלתך" ובין "נעלך", כי המלבושים הם לכבוד האדם, כמו רבי יוחנן קרי למאניה 'מכבודותיה' (שנח סוף ק"ג)²⁵, ובשביל זה הם צריכים לאדם — כדי להתכבד ולהתקשט האדם בהם, ובשביל כך לא בלו. ומנעלים אינם מלבושי כבוד, אבל הם מלבוש גנאי לאדם, שהרי בכל מקום קדושה אסור לילך

ספר הזכרון לבעל הפחד יצחק עמי קה

ירושלמי שבת פ"ו ה"ב

ואף מנהג פשוט דיום השבת תפס בכל ה"בדוקא" והיחודיות שבו. עומד על ההערה שעם כל ההקפדה על בגדי שבת מיוחדים מעולם לא שמענו על "נעלי-שבת". והאיר לנו נוהג זה מתוך הקדמת היסוד ש"לגבי שביתת שבת יוצא הוא המאמר של, נעשה אדם' מכללם של שאר המאמרות... דוקא בשעה שמאמרי-בראשית שובתים, דוקא אז מתאדר כוח הדעת בכל הנשגביות שבו... (שבת דערהערט זיך דער כוח הדעת אין זיין גאנצע יחידות)"¹²⁶. והנה מבנה גופו של אדם מתיחד משאר כל הנבראים בזה שהוא בעל קומה זקופה. קומה זו נקבעת ע"י חוט השדרה שלו, שנקודת מוצאו היא מעל לרגלים, לכך זקיפות הקומה מתגלית רק מעל לרגלים. ועתה הכלל הוא שבגדי שבת שייכים רק לאותם חלקי האדם בהם בולט שהוא מתבדל משאר בעלי-חיים. והוא משום ששבת הוא זמן שלטון מאמר "נעשה אדם". ולכך ראוי שבגדי שבת ילבוש אותם חלקי הגוף המשקפים את יחוד האדם... וממילא אין מקום לנעלי שבת! ¹²⁶* וכך הוציא את ענין בגדי שבת מסתמיותו וכלליותו כהיכי תמצוי גרידא לכבוד שבת, והכניסו לסוד הייחוד והבדוקא.

מעשה אפילו בחול. לאו אורחיה דבר נשא מיהוי ליה תרין סנדלין חד לחולא וחד לשובתא. תני "טלה עליו מטלית מלמטון

